

УДК 811.162.1'373.231:39:304

**WSPÓŁCZESNE NIEOFICJALNE NAZWY OSOBOWE JAKO NOŚNIK PAMIĘCI
O WSCHODNIOŚLAWIAŃSKICH FORMACH IMION
(NA MATERIALE Z BIELSKA PODLASKIEGO)**

Ключевые слова: языкознание, ономастика, антропонимия, неофициальные антропонимы, отфамильные антропонимы.

В статье говорится о современных неофициальных отфамильных антропонимах, тождественных, в графическом и звуковом плане, восточнославянским формам личных имен, напр.: Fiedor < Fiedoruk < им. Fiedor, Nazar < Nazarewicz < им. Nazar, Ostap < Ostapczuk < им. Ostap. Большинство людей (особенно представители молодого поколения) считает названия типа Fiedor, Stepan, Nazar, Haraś, Sidor, Fila, Mojsa, Malesz лишь прозвищами, образованными путем сокращения фамилий и употребляемыми для обеспечения более быстрого общения. Однако, употребление в языковой практике антропонимов такого типа способствует, в той или иной мере, сохранению памяти о местных традициях в области именованя людей.

M. Mordan
University of Białystok

**CONTEMPORARY INFORMAL PERSONAL NAMES AS A CARRIER
OF MEMORY ABOUT EASTERN-SLAVONIC FORMS OF GIVEN NAMES
(ON MATERIAL FROM BIELSK PODLASKI)**

Key words: linguistics, onomastics, anthroponymy, informal personal names, anthroponyms based on surnames.

The article presents contemporary informal anthroponyms based on surnames, which in terms of transcription and phonetics are identical to the Eastern-Slavonic forms of given names, e.g. Fiedor < Fiedoruk < g.n. Fiedor, Nazar < Nazarewicz < g.n. Nazar, Ostap < Ostapczuk < g.n. Ostap. Most people of the younger generation perceive names such as Fiedor, Stepan, Nazar, Haraś, Sidor, Fila, Mojsa, Malesz, etc. as nicknames formed by shortening the surname and serve faster communication. Nevertheless, the use of these names in a social space facilitates, in a more or less deliberate way, the preservation of memory about local name-giving traditions.

W zasobie współczesnych nieoficjalnych nazw osobowych można odnotować pewną grupę antroponimów motywowanych nazwiskiem nosiciela.

W literaturze onomastycznej istnieją rozbieżne stanowiska dotyczące kwestii, czy formacje odnazwiskowe kwalifikować jako przezwiska, czy też traktować je jako przekształcone postaci pozostające w obrębie kategorii macierzystych. Większość badaczy włącza wprawdzie nazwy tego typu do zbioru przezwisk, jednak część z nich wyraźnie zastrzega, że zniekształcona postać nazwiska musi spełnić określone wymogi, aby można było umieścić ją w tej grupie nazw. Mowa tu przede wszystkim o nacechowaniu emocjonalnym takich struktur [2, 175; 10, 159]. Spośród innych kryteriów wymienia się m.in. możliwość charakteryzowania nosiciela [10, 159] oraz derywację semantyczną lub adideację leksykalną jako sposób kreacji przezwisk odnazwiskowych [4, 354–358; 8, 65–69].

Z kategorii przezwisk wyłącza nieoficjalne postaci nazwisk Cz. Kosyl [5, 206–207], jak również T. Skulina [9, 217–218], który uważa zaszeregowanie przekształconych form nazwisk do zbioru przezwisk za nieuzasadnione i „niezgodne z praktyką językoznawczą”. Niemniej, badacze ci upatrują znamion przezwisk w formacjach powstałych na drodze adideacji leksykalnej, gdzie przewartościowanie semantyczne nastąpiłoby w oparciu o uwzględnienie czynników pozajęzykowych.

Trudności związane z określeniem miejsca form odnazwiskowych w antroponii wynikają w znacznej mierze ze zróżnicowanego charakteru przekształconych form nazwisk na tle spolaryzowanej opozycji nazwy oficjalne – nazwy nieoficjalne, o czym wspomina R. Mrózek [7, 13–20]. Celem niniejszego artykułu nie jest zatem próba umiejscowienia omawianych formacji w systemie własnym języka. Przedmiotem opracowania jest natomiast zwrócenie uwagi na pewną specyficzną grupę nieoficjalnych antroponiów odnazwiskowych, występujących wśród mieszkańców miasta, reprezentujących różne pokolenia, z przewagą jednak osób młodej generacji. Mowa tu o nazwach, które swoją postacią graficzną i brzmieniową są tożsame z wschodniosłowiańskimi formami imion.

Zebrany materiał pochodzi z terenu Bielska Podlaskiego – jednego z najstarszych miast Podlasia. Początki Bielska sięgają XI wieku i są związane z osobą księcia Jarosława Mądrego. Lokalną antroponię cechuje zróżnicowanie pod względem językowym. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z faktu, że miasto zasiedlają w zbliżonych proporcjach mieszkańcy narodowości polskiej i ruskiej (białoruskiej, ukraińskiej). Na przestrzeni wieków Bielsk kilkakrotnie zmieniał przynależność państwową. Zawsze jednak pełnił istotną rolę w rozwoju społecznym i gospodarczym regionu. Od XIV wieku, na przykład, był jednym z ważniejszych ośrodków zachodnich rubieży Wielkiego Księstwa Litewskiego. Do dnia dzisiejszego występują tu antroponimy różnego pochodzenia z wyraźną dominacją nazw polskich i wschodniosłowiańskich. Niejednorodność językowo-kulturowa we współczesnym systemie nazewniczym Bielska przejawia się przede wszystkim w zasobie oficjalnych nazwisk, a także – choć w mniejszym stopniu – w repertuarze aktualnie używanych imion. Antroponimy nieoficjalne, używane w środowisku miejskim najczęściej przez młode osoby, nie odzwierciedlają już tak wyraźnie wielokulturowego charakteru miasta. Można zauważyć, że polsko-wschodniosłowiańska asymilacja językowa i kulturowa częściej ma charakter jednostronny i wiąże się z coraz większą dominacją komponentu polskiego.

Taki stan rzeczy jest wynikiem wielu czynników, uwarunkowanych m.in. aktualną sytuacją geopolityczną, procesami globalizacyjnymi, ekspansją modelu kultury polskiej i zachodnioeuropejskiej. Inne przyczyny mają źródło w słabnącym zainteresowaniu językiem i tradycją przodków. Dynamicznym procesem staje się zanik gwar wschodniosłowiańskich, będących przecież jednym z wyznaczników tożsamości narodowej znacznej części mieszkańców Bielska.

Niezwykle trudno zatem odnaleźć we współczesnym systemie nieoficjalnych nazw osobowych antroponimy o proveniencji wschodniosłowiańskiej. Zarówno wśród tzw. przezwisk właściwych (motywowanych cechami zewnętrznymi, charakterem, sposobem bycia, zdarzeniami itp.), jak i wśród antroponiów nieoficjalnych motywowanych imieniem i nazwiskiem, formacje wschodniosłowiańskie poświadczane są sporadycznie.

Wyjątek stanowi zbiór nieoficjalnych nazw własnych utworzonych na bazie nazwisk, zawierających w podstawach słotwórczych wschodniosłowiańskie postaci imion. Poniżej przedstawiono egzemplifikacje tych antroponiów, dokonując ich klasyfikacji pod względem strukturalnym:

I. Nazwy nieoficjalne formalnie równe imionom pełnym:

1) Oficjalnym:

Trzy nazwy osobowe zostały utworzone od nazwisk motywowanych imionami w wariacie cerkiewnym: n.os. *Filimon* < n. *Filioniuk* (< im. cerk. *Filimon* BirBA 167), n.os.

Karp < n. *Karpuk* (< im. cerk. **Karp** SHNOB I 148), n.os. **Trofim** < n. *Trofimiuk* (< im. cerk. **Trofim** BirBA 162).

2) Potocznym:

Więcej antropimów powstało na bazie nazwisk, które w swojej podstawie słowotwórczej zawierają imiona w wersji potocznej: n.os. **Fiedor** < n. *Fiedoruk* (< im. wschł. **Fiedor** < cerk. *Fieodor* SHNOB I 90), n.os. **Iwan** < n. *Iwaniuk* (< im. wschł. **Iwan** < cerk. *Ioann* SHNOB I 122), n.os. **Niczypor** < n. *Niczyporuk* (< im. wschł. **Niczypor** < cerk. *Nikifor* SHNOB I 259), n.os. **Osip** < n. *Osipiuk* (< im. wschł. **Osip** < cerk. *Iosif* SHNOB I 277), n.os. **Stepan** < n. *Stepaniuk* (< im. wschł. **Stepan** < cerk. *Stiefan* BirBA 157), n.os. **Symon** < n. *Symoniuk* (< im. wschł. **Symon** < cerk. *Simon* BirBA 152).

Do tego zbioru należy ponadto włączyć nazwy nieoficjalne równe imionom pozbawionym formantu *-ij* [3, 27]: n.os. **Denis** < n. *Dzienisiuk* (< im. wschł. **Denis** < cerk. *Dionisij* SHNOB I 73), n.os. **Grygor** < n. *Grygoruk* (< im. wschł. **Grygor** < cerk. *Grigorij* SHNOB I 103), n.os. **Ignat** < n. *Ignatowicz* (< im. wschł. **Ignat** < cerk. *Ignatij* SHNOB I 110), n.os. **Nazar** < n. *Nazarewicz* (< im. wschł. **Nazar** < cerk. *Nazarij* SHNOB I 258), n.os. **Ostap** < n. *Ostapczuk* (< im. wschł. **Ostap** < cerk. *Jewstafij* BirBA 66).

Do form podstawowych potocznych zakwalifikowano też antropim z wygłosowym *-ej*, zastępującym sufiks *-ij* typowy dla form kancelaryjnych [3, 27]: n.os. **Siergiej** < n. *Siergiejuk* (< im. **Siergiej** < *Sergiusz*, cerk. *Siergij* TichI 130); oraz imię różniące się od wariantu oficjalnego minimalną różnicą fonetyczną: n.os. **Sawa** < n. *Sawoniuk* (< im. wschł. **Sawa** < cerk. *Sawwa* SHNOB II 87).

Poświadczeń kilku nazw nie odnaleziono w źródłach poświęconych formom imion na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim. Niemniej, można uznać je za hipotetyczne z dużym stopniem prawdopodobieństwa:

n.os. **Parfień** < n. *Parfieniuk* (< im. wschł. ***Parfień**; por. im. wschł. *Parfien* < cerk. *Parfienij* BirBA 133, SHNOB II 16), n.os. **Siemień** < n. *Siemieniuk* (< im. wschł. ***Siemień**; por. im. wschł. *Siemien* < cerk. *Simieon* SHNOB II 92), n.os. **Wowton** < n. *Wowtoniuk* (< im. wschł. ***Wowton**; por. im. wschł. *Wonton* < cerk. *Antonij* TichI 70).

Należy zauważyć, że formom tym towarzyszą warianty zbliżone graficznie i brzmieniowo. Można je zrekonstruować poprzez analogię z innymi antropimami, poświadczonymi na omawianym terenie. Bogactwo formacji odimiennych na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim pozwala dopuszczać istnienie „zindywidualizowanych form imion odbiegających brzmieniem i formą od potocznie stosowanych w danej społeczności”, o czym wspomina M. Malec [6, 99].

II. Nazwy nieoficjalne formalnie równe imionom derywowanym:

Zdecydowanie częściej w badanym materiale wystąpiły nazwy nieoficjalne utworzone od nazwisk motywowanych imionami derywowanymi. Formy imienne mogły powstać na drodze derywacji alternacyjnej, paradygmatycznej, sufiksalnej lub w wyniku połączenia dwóch różnych zabiegów derywacyjnych:

1) Nazwy nieoficjalne formalnie równe derywatom alternacyjnym:

n.os. **Giera** < n. *Gierasimiuk* (< im. wschł. **Giera** < cerk. *Gierasim* TiSł 122), n.os. **Haraś** < n. *Harasiuk* (< im. wschł. **Haraś** < cerk. *Gierasim* SHNOB I 109), n.os. **Korniej** < n. *Korniejczuk* (< im. wschł. **Korniej** < cerk. *Kornilij* SHNOB I 169), n.os. **Kot** < n. *Kotowicz* (< im. wschł. **Kot** < cerk. *Konstantin* TichI 107), n.os. **Onop** < n. *Onopiuk* (< im. wschł. **Onop** < cerk. *Onufrij* TichI 120), n.os. **Sidor** < n. *Sidorski* (< n.m. *Sidory*, *Sidorówka* < im. wschł. **Sidor** < cerk. *Isidor* SHNOB II 89); ponadto (hipotetyczne): n.os. **Jaryma** < n. *Jarymowicz* (< im. wschł. ***Jaryma**; por. im. wschł. *Jarema*, *Jaroma* < cerk. *Ijeremija* BirBA 80), n.os. **Panaś** < n. *Panasiuk* (< im. wschł. ***Panaś**; por. im. wschł. *Panas*, *Panasik* < cerk. *Afanasij* BirBA 33).

2) Nazwy nieoficjalne formalnie równe derywatom paradygmatycznym:

-ø: n.os. **Sachar** < n. *Sacharczuk* (< im. wschł. **Sachar** < cerk. *Zacharija* TichI 143), n.os. **Sachar** < n. *Sacharewicz* (< im. wschł. **Sachar** < cerk. *Zacharija* TichI 143); ponadto: n.os. **Nikić** < n. *Nikiciuk* (< im. wschł. ***Nikić**; por. im. wschł. *Nikicik* < cerk. *Nikita* BirBA 127);

-ʹa: n.os. **Parfienia** < n. *Parfieniuk* (< im. wschł. **Parfienia** < cerk. *Parfienij* TiSł 280);

-o: n.os. **Daniło** < n. *Daniłowski* (< n.m. *Daniłowo*, *Daniłowce* < im. wschł. **Daniło** < cerk. *Daniil* SHNOB I 71).

3) Nazwy nieoficjalne formalnie równe derywatom alternacyjno-paradygmatycznym:

-a/-ʹa: n.os. **Fila** < n. *Filioniuk* (< im. wschł. **Fila** < cerk. *Filimon* BirBA 168), n.os. **Kalina** < n. *Kalinowski* (< n.m. *Kalinowo*, *Kalinówka* < im. wschł. **Kalina** < cerk. *Kallinik* BirBA 93), n.os. **Klima** < n. *Klimczuk* (< im. wschł. **Klima** < cerk. *Klimient* TiSł 208), n.os. **Klima** < n. *Klimowicz* (< im. wschł. **Klima** < cerk. *Klimient* TiSł 208), n.os. **Lonia** < n. *Leoniuk* (< im. wschł. **Lonia** < cerk. *Leonid*, *Leont*, *Leontij* TiSł 220-222), n.os. **Mojśa** < n. *Mojsewicz* (< im. wschł. **Mojśa** < cerk. *Moisiej* TichI 118), n.os. **Pronia** < n. *Proniewicka* (< n.m. *Proniewicz* < im. wschł. **Pronia** < cerk. *Prokop*, *Prochor* TiSł 292, 294; por. też im. wschł. *Proń*, *Prońko* < cerk. *Apronian* TichI 71 oraz im. wschł. *Pron* < cerk. *Sofronij*, *Prokop*, *Prochor* SHNOB II 50), n.os. **Siema** < n. *Siemieniuk* (< im. wschł. **Siema** < cerk. *Simieon* TichI 133), n.os. **Wicia** < n. *Witkiewicz* (< im. wschł. **Wicia** < cerk. *Wiktor* BirBA 43), n.os. **Zina** < n. *Zinkiewicz* (< im. wschł. **Zina** < cerk. *Zinowij*, *Zinon* BirBA 76; por. też im. żeńskie *Zina* < *Zinaida* TiSł 504 oraz im. cerk. *Zina* BirBA 76); ponadto: n.os. **Jerma** < n. *Jermołowska* (< n.m. *Jermoły* < im. wschł. ***Jerma**; por. im. wschł. *Jermoła* < cerk. *Jermołaj* BirBA 74), n.os. **Owera** < n. *Owerczuk* (< im. wschł. ***Owera**; por. im. wschł. *Owerko* < cerk. *Awierkij* TichI 64).

Antroponimy nieoficjalne z wygłosowym -a/-ʹa mogły zostać utworzone w celu identyfikacji osób płci męskiej lub żeńskiej. Odimienne hipokorystyka męskie na -a/-ʹa obecne są zarówno na badanym obszarze, jak również w antroponimii białoruskiej i rosyjskiej, por. np. warianty *Awiera*, *Diunia*, *Fila*, *Giera*, *Grinia*, *Jerma*, *Kima*, *Klima*, *Lonia*, *Ławrenia*, *Parfienia*, *Sawa*, *Sioma*, *Witia*, *Zina* itd. [13].

-o: n.os. **Sawo** < n. *Sawoniuk* (< im. wschł. **Sawo** < cerk. *Sawwa* BirBA 142). Jako formy hipotetyczne powstałe przez analogię do innych imion można zakwalifikować następujące derywaty: n.os. **Klimo** < n. *Klimowicz* (< im. wschł. ***Klimo**; por. im. wschł. *Klim* < cerk. *Klimient* BirBA 98), n.os. **Sajo** < n. *Sajewicz* (< im. wschł. ***Sajo**; por. im. wschł. *Saj* < cerk. *Isajja* SHNOB II 82), n.os. **Sido** < n. *Sidoruk* (< im. wschł. ***Sido**; por. im. wschł. *Sidor*, *Sidko* < cerk. *Isidor* TichI 97). Formacje te należy uznać za zdecydowanie mniej prawdopodobne (względem innych derywatów), a pojawienie się wygłosowego -o – tłumaczyć współczesnymi zabiegami słowotwórczymi stosowanymi w kreacji nieoficjalnych nazw osobowych i przezwisk.

4) Nazwy nieoficjalne formalnie równe derywatom sufiksalnym (od form imion pełnych i skróconych):

-ik: n.os. **Sanik** < n. *Sanicki* (< n.m. *Sanniki* < im. wschł. **Sanik** < cerk. *Aleksandr* SHNOB II 84), n.os. **Sawik** < n. *Sawicki* (< n.m. *Sawice* < im. wschł. **Sawik** < cerk. *Sawwa* SHNOB II 87), n.os. **Sawik** < n. *Sawoniuk* (< im. wschł. **Sawik** < cerk. *Sawwa* SHNOB II 87); ponadto: n.os. **Fiedzik** < n. *Fiedoruk* (< im. wschł. ***Fiedzik**; por. im. wschł. *Fiedzia*, *Fiedik* < cerk. *Fieodor* UscSł 206, TiSł 341);

-ko: n.os. **Falko** < n. *Falkowski* (< n.m. *Falki* < im. wschł. **Falko** < cerk. *Falalej* SHNOB I 89);

-(e)sz: n.os. **Malesz** < n. *Maleszewski* (< n.m. *Malesze* < im. wschł. **Malesz** < cerk. *Malachija* TichI 113).

W grupie derywatów sufiksalnych pojawiły się również antroponimy z przyrostkiem -ka/-sz+ka, potencjalne w mniejszym lub większym stopniu, por.: n.os. **Harka** < n. *Harasim* (< im. wschł. ***Harka**; por. im. wschł. *Harasim*, *Haraś* < cerk. *Gierasim* BirBA 52, SHNOB I 108), n.os. **Panaska** < n. *Panasiuk* (< im. wschł. ***Panaska**; por. im. wschł.

Panas, Panasik, Panasko < cerk. *Afanasij* BirBA 33, Usc 19); n.os. *Laszka* < n. *Laszewicz* (< im. wschł. **Laszka*; por. im. wschł. *Lasz, Laszko* < cerk. *Ilija, Jewilasij* TichI 83, 86) oraz dwa derywaty z sufiksem *-ek*, należące raczej do mało produktywnych na gruncie ruskim, por.: n.os. *Chilek* < n. *Chilkiewicz* (< im. wschł. **Chilek*; por. im. wschł. *Chila, Chilka, Chilko* < cerk. *Filimon* BirBA 168), n.os. *Saczek* < n. *Sakowicz* (< im. wschł. **Saczek*; por. im. wschł. *Saczko* < cerk. *Isaak, Isaakij* TichI 97, SHNOB II 81). Nośnikiem pierwiastka wschodniosłowiańskiego jest w tych dwóch przypadkach podstawa motywacyjna. Można więc poniższe warianty uznać za formacje hybrydalne polsko-wschodniosłowiańskie.

5) Nazwy nieoficjalne formalnie równe imionom występujących w wersji polskiej, ale typowych raczej dla wschodniosłowiańskiego kręgu językowo-kulturowego:

n.os. *Bazyl* < n. *Bazyłuk* (< im. *Bazyl* < *Bazyli*, cerk. *Wasilij* TichI 75), n.os. *Prokop* < n. *Prokopczuk* (< im. *Prokop*, cerk. *Prokopij* BirBA 138).

Cytowany materiał pokazuje, że znakomita większość nieoficjalnych nazw osobowych pochodzi od nazwisk na *-uk/-czuk* oraz – w mniejszym stopniu – nazwisk z sufiksem *-owicz/-ewicz*, genetycznie patronimicznych i typowych dla pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego. Tylko w nielicznych przypadkach mamy do czynienia z nazwiskami zakończonymi na *-ski*, gdzie dodatkowym ogniwem łączącym imię z jednobrzmiącym antroponimem nieoficjalnym jest nazwa miejscowości.

Nie ulega wątpliwości, że współczesna rzeczywistość wymusza na użytkownikach języka ekonomię środków werbalnych, a celem nadrzędnym staje się przekazanie maksimum treści w minimalnym odcinku czasu lub przy pomocy możliwie najmniejszej ilości znaków. Główną przyczyną skracania nazwisk jest zatem usprawnienie procesu komunikacji. Takimi pobudkami kierowali się zapewne kreatorzy analizowanych w niniejszym artykule nieoficjalnych nazw osobowych. Niemniej, w sposób mniej lub bardziej świadomy, używając w przestrzeni społecznej tego typu nazw zachowują w pamięci formy imion, które były (i czasami jeszcze są do dnia dzisiejszego) używane w lokalnym środowisku, także przez ich przodków. Tylko nieliczne cytowane nieoficjalne nazwy osobowe równe są imionom w postaci kancelaryjnej (cerkiewnej). Zdecydowana większość tych antroponimów jest tożsama imionom w wersji potocznej i derywowanej, funkcjonującej w przekazie ustnym. Obecne tendencje demograficzno-społeczne nie sprzyjają podtrzymaniu omawianych form w czystej postaci, tj. jako wariantów imion chrzestnych. Odchodzą pokolenia, gdzie tradycyjne imiona w wersji wschodniosłowiańskiej były w powszechnym użyciu, wyludniają się miejscowości zamieszkałe przez ludność autochtoniczną zachowującą ruską tradycję i kulturę.

Większość nazw nieoficjalnych, szczególnie tych o charakterze przezwiskowym, cechuje niestabilność i efemeryczność. Przypuszczalnie również przedstawione w tym tekście antroponimy pozostaną w użyciu tylko przez pewien okres. Mimo to można je rozpatrywać jako nośniki pamięci o tradycyjnych imionach wschodniosłowiańskich, imionach, którymi licznie posługiwano się jeszcze do niedawna i które coraz rzadziej można usłyszeć w przestrzeni społecznej na interesującym nas obszarze. Dla większości osób młodego pokolenia nazwy typu *Fiedor, Stepan, Nazar, Haraś, Sidor, Fila, Mojsa, Malesz* itd., używane najczęściej przez nich i przez ich rówieśników są jedynie przezwiskami utworzonymi poprzez skrócenie nazwiska i mają na celu zapewnienie szybszej komunikacji. Jeśli jednak przyjrzeć się tym antroponimom z nieco innej perspektywy, można dostrzec w nich niezamierzony, często nieświadomy instrument, umożliwiający przynajmniej w minimalnym stopniu i przez pewien czas podtrzymanie pamięci o lokalnych tradycjach imienniczych.

Literatura

1. Abramowicz, Z., Citko, L., Dacewicz, L. Słownik historycznych nazw osobowych Białostocczyzny (XV–XVII w.), Białystok 1997–1998 (skrót: SHNOB).

2. Biolik, M. Przewiska i przydomki ludności wiejskiej (na przykładzie wsi Andrzejki w woj. łomżyńskim), „Onomastica” 1983, XXVIII, s. 165–179.

3. Citko, L. Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia w XVI w., Białystok 2001.
4. Czaplicka-Jedlikowska, M. Przewiska szkolne jako przejaw zróżnicowania języka i kultury uczniów wybranych szkołach Bydgoszczy, [w:] Miasto. Przestrzeń zróżnicowana językowo, kulturowo i społecznie, M. Świącicka (red.), t. I, Bydgoszcz 2006, s. 349–367.
5. Kosyl, Cz. Typy motywacyjne przezwisk ludowych, [w:] Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej, E. Homa (red.), Szczecin 1988, s. 205–213.
6. Malec, M. Imię w polskiej antroponimii i kulturze, Kraków 2001.
7. Mrózek, R. Słownik motywacyjny antroponimów przezwiskowych socjolektu młodzieżowego, Kraków 2007.
8. Sajewicz, M. Przewiska mieszkańców kilku wsi z białorusko-ukraińskiego pogranicza językowego na Białostocczyźnie, [w:] Przewiska i przydomki w językach słowiańskich, S. Warchoł (red.), cz. II, Lublin 1999, s. 59–86.
9. Skulina, T. Funkcje przewiska w systemie antroponimicznym, [w:] Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej, K. Dejna i in. (red.), Warszawa 1974, s. 213–234.
10. Surma, G. Przewiska i przydomki w świetle materiałów opoczyńskich, „Onomastica” 1993, XXXVIII, s. 151–167.
11. Tichoniuk, B. Imiona i ich formy na pograniczu polsko-białoruskim od XVI wieku do roku 1839, Zielona Góra 2000 (skrót: TichI).
12. Бірыла, М. В. Беларуска антрапанімія. Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны па бацьку, прозвішчы / М. В. Бірыла. – Мінск, 1966. – 328 с.
13. Бояринова, Л. З. Словарь русских личных имен / Л. З. Бояринова [и др.]. – Москва : Школа-Пресс, 1995. – 736 с.
14. Усціновіч, А. К. Антрапанімія Гродзеншчыны і Брэстчыны (XIV–XVIII стст.) / А. К. Усціновіч. – Мінск : Навука і Тэхніка, 1975. – 174 с.
15. Усціновіч, А. К. Слоўнік асабовых уласных імён / А. К. Усціновіч. – Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2011. – 240 с.

pozostałe skróty:

- n. – nazwisko
- n. os. – nazwa osobowa
- im. – imię
- wschśł. – wschodniosłowiański
- cerk. – cerkiewny
- por. – porównaj
- n. m. – nazwa miejscowa

Н.О. Свистун

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
e-mail: nina-s77@ukr.net

УДК 81'373.231

**РІДКІСНІ ОСОБОВІ ІМЕНА м. ТЕРНОПОЛЯ (УКРАЇНА)
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ**

Ключевые слова: *антропоним, именная, женское имя, личное имя, мужское имя, редкостные имена.*

В статье анализируются редкостные мужские и женские имена г. Тернополя (Украина) во II пол. XX века: изменения в составе имён, сохранение классических и появление новых имён, количество и частота употребления на протяжении десятилетий.